

Koninginnenteelt

Er zijn heel wat manieren om aan goede koninginnen te komen. Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat de verschillen tussen redcel-, zwermcel- en teeltmoeren helemaal niet zo groot is als door sommigen wel eens wordt beweerd. Sommige imkers telen moeren van een perfecte kwaliteit met allerlei materialen (plastic doppen, moerrooster, broedstoof) en manipulaties (omlarven, inkooien) op elk door hen gewenst tijdstip in het zomerseizoen. Andere imkers vinden dat die manier te ver van de natuur af staat. Voor hen kan niemand beter koninginnen kweken dan de bijen zelf. Zwermcelmoeren vinden zij de meest ideale koninginnen om mee te werken. Een imker die veel koninginnen kweekt, heeft een praktische werkwijze nodig. Voor de imker die maar een paar moeren nodig heeft is het een reële mogelijkheid zijn bedrijfsmethode zo in te richten dat hij de zwermstemming van zijn volken kan gebruiken om moeren van de best mogelijke kwaliteit te kweken. Het artikel hieronder wordt niet aangehaald om zo nodig nagevolgd te worden, maar omdat het enkele interessante ideeën over koninginnenteelt vermeld.

Het is een artikel van Dr. Ernst Schuster, een dierenarts uit Pforzheim. Hij houdt blijkbaar van een dicht bij de natuur staande manier van werken. Hij gaf zijn verhaal de titel: 'Beoordeling van verschillende methoden van koninginnenteelt voor de kleine imker'. Koninginnenteelt is het belangrijkste en interessantste terrein van het imkeren. De methoden die worden toegepast kan men zeer verschillend beoordelen.

Het moerloze volk zijn eigen gang laten gaan

Veel kleine imkers, vooral beginners, werken met redcelmoeren, waarbij het volk haar eigen gang kan gaan. Dat is een grote fout, omdat de eerst uitlopende koningin, die de overige doppen afbijt, de moer is uit de oudste larf, dus de zwakste. Om dit te vermijden moet men op de vijfde dag na het moerloos maken alle gesloten en slecht uitgebouwde doppen uitbreken. Daarmee heeft men de zekerheid dat alle koninginnen uit de jongste larven of om het zo te zeggen 'uit het ei' ontstaan. De kwaliteit van deze noodprodukten zal echter nog ver onder die van de zwermcelmoeren zijn, veroorzaakt door de klein uitgebouwde cellen (doorsnede 7-8 mm) en de min-

dere verzorging met voedersap. Het moerloze volk verkeert in een paniekachtige noodtoestand. Daar kan ook om larven en voeren niet veel aan veranderen omdat het vaak aan de nodige bereidheid tot verzorgen ontbreekt. Volgens dr. Schuster bewijzen de vele minder vitale koninginnen uit grote teeltbedrijven dat.

Koninginnenteelt met starter en pleegvolk

De methode van het aanbroeden in een 'starter' en het verder verzorgen in een 'pleegvolk' (het volk dat de larfjes na het aanbroeden in de starter verder opkweekt) is ontstaan uit het besef dat de omgelaarde larfjes in een moergoed volk beter verzorgd worden, omdat dit rustig en evenwichtig is. Toch moet men er rekening mee houden dat zo'n volk zich niet in de juiste stemming bevindt om de aangezette doppen te verzorgen, zoals een volk dat in zwermstemming is dat zou doen.

Bij deze methode (eerst starter, daarna pleegvolk) is het natuurlijk zeer belangrijk dat de aangebroede cellen zo snel mogelijk in de betere verzorging van het moergoede volk komen omdat elk uur voor de ontwikkeling van de larf van beslissende betekenis is. Zoals gebruikelijk worden de cellen 24 uur in de starter gelaten. Het is volgens dr. Schuster echter bewezen dat al na 12 uur (de nacht door) en naar eigen waarnemingen zelfs al na 6 uur de aanname voltrokken is. Het teeltraam wordt vanuit de starter aan twee kanten met een moerrooster bedekt en in het midden van het broednest van de pleegvolk gehangen. Met deze bescherming worden de cellen niet ingebouwd en de oude moer kan ze niet vernielen. Voor de imker met weinig volken zijn er echter veel betere kweekmethoden om volwaardige koninginnen te verkrijgen.

De zwermneiging benutten

De opkweek in het volk met zwermneiging en 'hopeeloos moerloos' maken werd beschreven door Dr. Karl Dreher en heeft betrekking op de eerste fase van de zwermvoorbereiding, als de bereidheid van het volk om doppen te verzorgen het grootst is. Alle wilde moerdoppen worden uitgebroken en de moer wordt verwijderd. Het lijkt erop dat het besef doordringt dat uit een volk met zwermneiging het beste pleegvolk voortkomt hoewel in de vakliteratuur daarover nog niets te lezen is.

Ik (Dr. Schuster) vraag me echter af: Waarom moerloos maken? Want van de pleegvolk weten we dat de

verzorging in een moergoed volk beter is. De natuurlijke gang van zaken is dat de oude koningin pas met de voorzwerm vertrekt als de eerste moerdoppen gesloten zijn en als alle andere cellen rijkelijk van voedersap zijn voorzien.

Daaruit volgt dat de teelt in een moergoed volk met zwermneiging het beste is

Zoals bekend hebben goede zwermmoeren een onvergelykbare levenskracht en zijn tot grote prestaties in staat. Dit is terug te voeren op een ruim uitgebouwde cel en een onmiddellijke overdadige verzorging met voedersap, zoveel dat er na het uitlopen nog resten in de cel aanwezig zijn, die dan door de bijen opgegeten worden. Dus wat ligt meer voor de hand dan om van deze grootste bereidheid tot verzorgen gebruik te maken. Alle wilde moercellen worden weggebroken en een omgelarde, aangebroede teeltserie van de beste afstamming ingezet. De verzorging gaat optimaal verder en levert moeren van gelijke leeftijd op die met zwermcelmoeren te vergelijken zijn. De oude moer moet geknipt en gemerkt zijn. Het vinden van volken die in de beginfase van de zwermstemming zijn is niet moeilijk. Het probleem daarbij is dat de imker steeds voorbereid moet zijn om de teelt in te kunnen zetten.

Zwermcellen uit goede volken zijn het goud voor de imker (Sklenar)

In een eerder artikel schreef Günther Friedmann dat hij niet met tweede keus moeren tevreden is, maar de zwermcellen uit zijn goede volken al sinds jaren met groot succes voor zijn honingvolken gebruikt. Ook ken ik een aantal succesvolle imkers die zonder nadelen zulke cellen gebruiken, alleen wordt daar meestal niet hardop over gesproken omdat deze handelwijze in het verdomhoekje staat. Omdat deze cellen van ongelijke leeftijd zijn, is het doelmatig om ze na het vertrek of het verwijderen van de oude koningin in te kooien of in een broedstoof uit te laten lopen. Hierdoor hebben we de mogelijkheid de jonge moeren na het uitlopen te beoordelen om ze vervolgens aan een kunstzwerm te geven of er een broedaflegger van 7-9 dagen oud mee te voorzien. Elke kleine imker is vrij de voor hem beste methode te gebruiken.

Oorspronkelijk artikel: Bewertung verschiedener Königinnen-Aufzuchtmethoden für den Kleinimker door Dr. Ernst Schuster, Enz-Strasse 181, 75181 Pforzheim, Imkerfreund 53(12): 16 (1998). Bewerkt en vertaald door M.J. van Iersel

advertentie

V.o.f. 'het ielgat'
Amen 35, 9446 PA Amen
telefoon 0592 389349

- producent van imkermaterialen in metaal (zoals reisriemen, kastbeitels, afstandsrepen enz.)
- en hout met onder andere verbeterde Spaarkast en raampjes met 100% goede passing
- tevens producent van bijenproducten, zoals boenwas, capsules, honing-badproducten enz.
- in- en verkoop imkermateriaal

We leveren een compleet assortiment ook voor wederverkoop en braderies.

Vraag informatie!

advertentie

ZATERDAG 19 JUNI 1999
 van 10.00 tot 17.00 uur wederom

OPEN DAG

bij imkersbedrijf De Werkbij te Rhenen

MET O.A.:

- BIJENWAS SMELTEN**
- KUNST-RAAT GIETEN**
- OBSERVATIE-BIJENKAST**
- BIJENWASKAARSEN GIETEN**
- BIJENSTAL, O.A. MET SPIEGELKORF**
- HONING-SLINGEREN EN -AFVULLEN**
- KORFVLECHTEN, ENZ. ENZ.**

Er zal diverse malen een lezing worden gehouden over propolis. Diverse stands zijn aanwezig: waaronder de bijenverenigingen VBBN en ANI, verkoop van honing- en imkersartikelen (met diverse speciale aanbiedingen!) en de kinderen kunnen zelf bijenwaskaarsen rollen. Verder is er natuurlijk een heerlijk kopje koffie of thee verkrijgbaar en natuurlijk ontbreken de frisdrank, de broodjes en de overheerlijke honingkoek niet! U bent 19 juni van harte welkom op de Noordelijke Meentsteeg 18 in Rhenen, tel. 0317 61 29 42!

GRATIS TOEGANG!